Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru cultură și educație

2023/2054(INI)

28.6.2023

PROIECT DE RAPORT

referitor la diversitatea culturală și condițiile pentru autorii de pe piața europeană a streamingului muzical
(2023/2054(INI))

Comisia pentru cultură și educație

Raportor: Ibán García Del Blanco

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

EXPUNERE DE MOTIVE.....7

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la diversitatea culturală și condițiile pentru autorii de pe piața europeană a streamingului muzical
(2023/2054(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere articolul 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

– având în vedere Convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale,

– având în vedere Regulamentul (UE) 2021/818 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a programului „Europa creativă” (2021-2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013[1],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2022/1925 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 septembrie 2022 privind piețe contestabile și echitabile în sectorul digital și de modificare a Directivelor (UE) 2019/1937 și (UE) 2020/1828 (Regulamentul privind piețele digitale)[2],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale)[3],

– având în vedere rezoluția sa din 20 octombrie 2021 referitoare la situația artiștilor și la redresarea culturală în UE[4],

– având în vedere rezoluția sa din 19 mai 2021 referitoare la inteligența artificială în educație, cultură și sectorul audiovizual[5],

– având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru cultură și educație (A9-0000/2023),

A. întrucât sectorul muzical este un pilon major al culturii, fiind o componentă vitală a diversității culturale și lingvistice în UE, cu cea mai largă acoperire publică a oricărui sector cultural și creativ;

B. întrucât compozitorii, textierii și interpreții sunt în primul rând forțele motrice creative ale sectorului muzical;

[1] JO L 189, 28.5.2021, p. 34.
[2] JO L 265, 12.10.2022, p. 1.
[3] JO L 277, 27.10.2022, p. 1.
[4] JO C 184, 5.5.2022, p. 88.
[5] JO C 15, 12.1.2022, p. 28.

C. întrucât inovațiile rapide din domeniul tehnologiilor digitale din ultimele două decenii au transformat profund sectorul muzical, în special modul în care este creată, produsă și distribuită muzica și modul în care oamenii o accesează și o consumă;

D. întrucât sectorul muzical se adaptează constant, cu noi modele de afaceri și noi modalități de interacțiune cu publicul; întrucât, în acest context, trebuie gestionate provocări importante, cum ar fi promovarea diversității culturale și remunerarea echitabilă a autorilor;

E. întrucât muzica prin streaming este în prezent principala modalitate prin care oamenii din întreaga lume se bucură de muzică, oferind acces la până la 300 de milioane de melodii, disponibile oriunde, oricând și pe toate tipurile de dispozitive, contra unui abonament lunar relativ scăzut;

F. întrucât, deși autorii și interpreții se află în centrul creației muzicale, ei nu sunt nici recunoscuți, nici remunerați într-un mod care să reflecte amploarea reală a contribuției lor, încasând venituri foarte scăzute generate de piața streamingului muzical, ceea ce creează un dezechilibru semnificativ de-a lungul timpului, care trebuie contracarat;

G. întrucât platformele de streaming muzical, prin utilizarea algoritmilor și a sistemelor de recomandare, joacă un rol decisiv în stabilirea a ceea ce ascultă abonații și, prin urmare, au un impact semnificativ asupra diversității culturale;

H. întrucât aceste platforme funcționează într-un vid juridic în ceea ce privește transparența și promovarea operelor europene, deoarece nu au nicio obligație la nivelul UE de a asigura transparența legată de funcționarea operațiunilor lor;

I. întrucât promovarea diversității culturale pe piața europeană a streamingului muzical nu poate depinde doar de deciziile comerciale ale câtorva operatori privați dominanți la nivel mondial;

J. întrucât sectorul muzical se confruntă din ce în ce mai mult cu creșterea conținutului generat de IA, numărul melodiilor de pe platformele de streaming crescând în fiecare zi; întrucât dezvoltarea tehnologiilor IA ar trebui, în schimb, să ajute creativitatea umană și să o îmbunătățească;

K. întrucât au fost identificate mai multe cazuri de fraudă și manipulare sau streaming de către artiști falși, deoarece anumiți actori manipulează sistemul pentru a obține veniturile care ar trebui să ajungă la autori, de exemplu prin utilizarea boților pentru a crește în mod artificial numărul ascultătorilor pentru anumite cântece;

L. întrucât ar trebui depuse eforturi mai concertate pentru a soluționa aceste probleme, având în vedere impactul lor asupra pieței, în special asupra cotei de venituri;

M. întrucât identificarea corectă a autorilor este esențială nu numai pentru recunoașterea artiștilor și pentru o mai bună remunerare a lor, ci și pentru asigurarea diversității și a transparenței pe platforme,

1. subliniază că trebuie să se creeze un ecosistem echitabil și sustenabil pentru streamingul muzical în UE, care să promoveze diversitatea culturală și să corecteze dezechilibrele care amenință sectorul;

2. subliniază că toți actorii din lanțul valoric al streamingului muzical trebuie să se implice și să facă schimbările necesare pentru a asigura un ecosistem echitabil și sustenabil în acest sector;

3. constată cu îngrijorare că dezechilibrul actual în ceea ce privește alocarea veniturilor pe piața streamingului muzical îi defavorizează atât pe autori, cât și pe interpreți și pune în pericol sustenabilitatea carierei lor profesionale pe piața digitală;

Către un ecosistem sustenabil pentru autori

4. subliniază că rolul-cheie al autorilor ar trebui să se reflecte printr-o mai mare vizibilitate a serviciilor de streaming muzical și printr-o distribuție mai echilibrată a veniturilor provenite din streaming;

5. subliniază că este esențial să se îmbunătățească identificarea autorilor în cadrul serviciilor de streaming muzical, în special prin asigurarea unei alocări cuprinzătoare și exacte a metadatelor din momentul creării;

6. invită toți actorii din industria muzicală să își intensifice eforturile pentru a asigura alocarea cuprinzătoare și corectă a metadatelor cântecelor prin identificarea și raportarea exactă a datelor autorilor pentru operele lor muzicale;

7. subliniază că trebuie să se mărească gradul de conștientizare, în special în rândul tinerilor autori, cu privire la importanța identificării cu precizie a cântecelor cu metadatele adecvate;

8. condamnă existența așa-numitelor scheme „payola”, care îi obligă pe autori să accepte venituri mai mici în schimbul unei mai mari vizibilități, reducând astfel și mai mult veniturile lor deja foarte scăzute provenite din streaming, în timp ce promisiunea unei mai mari vizibilități rămâne nerealizată în majoritatea cazurilor;

9. constată că există o concurență puternică între furnizorii de streaming muzical pe piața europeană, cu câțiva actori dominanți la nivel mondial; reamintește că Actul legislativ privind piața digitală și Actul legislativ privind serviciile digitale trebuie puse în aplicare rapid pentru a asigura un ecosistem echitabil în rândul platformelor online și al furnizorilor de servicii muzicale;

Evidențierea și vizibilitatea operelor UE

10. subliniază că trebuie luate măsuri la nivelul UE pentru a garanta vizibilitatea și accesibilitatea operelor europene, având în vedere bogăția de conținut disponibilă în prezent pe platformele de streaming muzical;

11. invită Comisia să propună un cadru juridic care să asigure evidențierea și vizibilitatea operelor europene pe platformele de streaming muzical;

12. invită Comisia, în acest context, să se asigure că acest cadru include indicatori de diversitate specifici care să permită o evaluare independentă a utilizării și a vizibilității operelor europene, de exemplu în limbile naționale și minoritare sau publicate de autori independenți;

13. subliniază, în plus, că acest lucru ar necesita monitorizarea și raportarea periodică cu privire la evidențierea și vizibilitatea operelor europene, printre altele, pe playlist-uri editate, interfețe ale utilizatorilor și sisteme de recomandare;

14. invită Comisia să analizeze posibilitatea impunerii de cote operelor europene pe platformele de streaming muzical;

Către utilizarea etică a IA

15. solicită utilizarea etică a IA în sectorul muzical și sprijină transparența maximă în orice aspect al dezvoltării, producției și livrării de opere muzicale prin intermediul tehnologiilor IA;

16. invită Comisia să propună obligații legale pentru a asigura transparența algoritmilor și a sistemelor de recomandare de conținut ale platformelor foarte mari de streaming muzical, cu scopul de a preveni practicile frauduloase și neloiale de manipulare prin streaming, cum ar fi fraudele legate de streaming și artiștii falși, care sunt utilizați pentru a reduce costurile și a reduce și mai mult valoarea pentru autorii profesioniști, precum și să asigure diversitatea culturală;

17. subliniază că publicul ar trebui să fie informat dacă operele muzicale, cântecele sau artiștii pe care îi ascultă pe platformele de streaming muzical au fost generate de IA și nu de autori umani; subliniază, în acest sens, că trebuie să se instituie o etichetă „generată de IA” pentru muzica generată de IA;

18. subliniază, de asemenea, că trebuie să se asigure că autorii, ale căror opere au fost utilizate pentru formarea de aplicații generatoare de IA, primesc o remunerație echitabilă pentru aceasta;

Perspective

19. invită Comisia să ia în considerare posibilitatea înființării unui observator muzical european care să furnizeze informații cu privire la piețele muzicale din UE prin colectarea și analizarea datelor din statele membre, precum și să analizeze și să raporteze cu privire la aspectele juridice care afectează sectorul muzical, în special piața streamingului muzical;

20. invită Comisia să stabilească un dialog structurat între părțile interesate pentru a discuta problemele actuale care afectează piața streamingului muzical și să colaboreze pentru a găsi soluții comune;

21. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Accelerarea transformării digitale cu care se confruntă societățile noastre cauzează neconcordanțe în relațiile sociale tradiționale, iar viteza de schimbare face uneori dificilă corectarea sau transformarea acestora. Toate piețele au fost afectate de dezechilibre, dintre care unele sunt mai pronunțate decât altele. De asemenea, sectorul cultural nu a avut nicio legătură cu aceste schimbări. Fenomenul consumului online (cu flagelul aferent al pirateriei digitale), creșterea masivă a creațiilor puse la dispoziție la nivel mondial și creșterea aferentă a consumului și a concurenței, utilizarea de noi instrumente în procesul de creare, explozia inteligenței artificiale, sosirea incipientă a „lumilor virtuale” sau a metaversurilor, au condus la o reechilibrare a participanților în lanțul valoric, inclusiv la apariția unor noi actori și la dispariția practică a altora. Întrucât se cunoaște că fragilitatea și precaritatea sunt caracteristici ale ecosistemului cultural, iar aceste schimbări au avut loc cu rapiditate și cu un răspuns insuficient și tardiv la nivelul legislației, se poate înțelege că acest sistem a suferit și suferă mai mult decât altele pentru a se adapta la o nouă realitate, în ceea ce privește condițiile artiștilor și ale creatorilor, în principal, dar și în privința întregului lanț valoric.

Putem afirma că, dintre subsistemele culturale, muzica a suferit cea mai dramatică schimbare. În doar câțiva ani, am trecut de la discurile de vinil sau CD-uri la consumul online în masă. Astăzi, publicul consumă muzică în streaming prin intermediul platformelor online care funcționează la nivel mondial și pun la dispoziție milioane de melodii (până la 300 de milioane). Chiar și modelul radioului muzical este în prezent în declin. Niciodată nu s-a consumat atâta muzică în lume ca astăzi și niciodată nu a fost disponibilă o varietate atât de mare de artiști, stiluri și forme, ca astăzi. „Paleta” economică a muzicii nu a fost niciodată atât de mare ca acum. Dar această realitate are propriul său paradox: niciodată ca până în prezent, situația creatorilor și a interpreților nu a fost la fel de precară, în afara câtorva artiști de mare succes, iar varietatea celor mai populare stiluri nu a fost niciodată așa de restrânsă ca în prezent.

Într-adevăr, asistăm la o comercializare extremă a experienței muzicale, în care varietățile stilistice minoritare au din ce în ce mai puțin spațiu și în care limbile mai puțin vorbite au o fereastră de consum în scădere, chiar și în țările lor de origine. Crearea unei mari piețe mondiale online a muzicii a condus la o ofertă din ce în ce mai uniformă, bazată pe liste de recomandări și algoritmi care înglobează din ce în ce mai mult gusturile publicului.

Este dificil pentru autorii sau interpreții de stiluri minoritare sau experimentale să aibă vizibilitate pe platformele cu o ofertă masivă. Excluderea din listele de recomandări principale sau din ecranul inițial al acestor platforme este o condamnare la irelevanță. Nici măcar acum radiourile nu au o mare putere de a introduce noi nume pe piață, singurele căi alternative fiind cele ale altor rețele sociale care sărăcesc și mai mult experiența artistică.

Necesitatea de a avea o prezență în motoarele de recomandare a condus la practici precum schemele „payola”, prin care autorii acceptă plăți mai mici în schimbul unei mai mari vizibilități. Aceasta este cu siguranță o practică dramatică, având în vedere, în plus, că veniturile încasate de creatori și de interpreți din drepturile pentru consumul operelor lor în streaming sunt absolut ridicule. Artiștii cu sute de mii de reproduceri anuale ale operelor lor nu se pot susține financiar prin acest mediu, soluția lor fiind concertele în direct, cursurile sau

alte activități alternative. Acest lucru este pur și simplu nesustenabil.

Este imperativ să se efectueze o analiză aprofundată a lanțului valoric al sectorului muzical, pentru a se identifica unde se află dezechilibrele acestuia și să se introducă măsuri corective prin instrumente juridice și/sau coduri de bune practici. Nu ar trebui să fim influențați în analiza noastră de prejudecăți, mituri sau de demonizarea unor actori de pe piața muzicală. Toți actorii joacă un rol important și, în orice caz, toată lumea are nevoie de acțiuni echilibrate care să asigure sustenabilitatea și apariția unor noi artiști și propuneri muzicale.

Motoul Uniunii Europene este „Unită în diversitate”. Această frază, care apare în preambulul tratatului nostru fondator, trebuie interpretată în două lecturi fundamentale, atât ca observație, cât și ca datorie:

- Prin cultură, ne constituim ca un proiect de civilizație, iar Uniunea Europeană fără cultura pe care o aduc toate comunitățile umane din cadrul său, este doar o cochilie goală, fără suflet.

- Este de datoria UE să asigure această diversitate, fără de care proiectul nu are sens. Această diversitate se reflectă nu numai în domeniul lingvistic sau etnografic, ci și în protejarea magmei foarte creative a societăților noastre.

Pe baza acestei duble lecturi a declarației noastre, Uniunea Europeană a reglementat de mai multe ori protejarea evenimentului cultural și a drepturilor artiștilor și creatorilor, atât din punct de vedere fizic, cât și digital. În prezent, este necesar să se ia măsuri pentru a asigura sustenabilitatea sectorului muzical creativ și pentru a ne permite să creăm bogăție, nu numai spirituală, ci și economică. Prezentul raport de recomandare la care am lucrat în cadrul Comisiei pentru cultură a Parlamentului European are scopul să ne îndeplinim propria responsabilitate pentru acest obiectiv, elaborând un text la care a colaborat pe larg sectorul, care urmărește să identifice disfuncționalitățile acestei piețe și să propună soluții pentru ele.

„Viața fără muzică este pur și simplu o greșeală, o oboseală, un exil”, spunea Nietzsche; muzica este probabil cea mai metafizică, mai inexplicabilă și de neînțeles experiență artistică de care se pot bucura ființele umane, acea „vrajă” de care vorbea tot Nietzsche. Ține de noi să facem tot ce ne stă în putință pentru ca Europa să fie în continuare magică.